

Димитрина Михайлова /Институт за български език, София/
ЗА НЯКОИ ПРОБЛЕМИ НА БЪЛГАРСКАТА ОНОМАСТИКА

Ономастиката, която проучва езиковедски, културноисторически и социологично собствените имена, е една от помощните науки на историографията. Когато липсват други извори и данни, ономастиката хвърля светлина върху редица въпроси от миналото на определен народ. Собствените имена често са свидетелство за народностната принадлежност на населението. Въз основа на техни особености може да се определи относително в коя епоха са възникнали те, а това свидетелствува и за произхода на самото население.

За българската историография са от особено значение българските географски и лични имена от Албания, Средна и Южна Гърция, Седмиградско, Унгария, Карпатите и Влашко, където в различна степен българското население е било отдавна асимилирано и имената са останали като показател за етническата принадлежност на населението в тези земи през средновековието.

За съжаление, историческите проучвания на българската ономастика не са много. Това са класическите проучвания на ономастиката в Гърция от Макс Фасмер и в Албания от А.М. Селищев. Цени приноси дават турските и гръцките извори за българската история. Книгата на Веселин Трайков "Населените места в Тракия и Македония под гръцка власт. Стари и нови названия" допълва и осъвременява основоположния труд на Васил Кънчов "Македония. Етнография и статистика".

В секцията по ономастика при Института за български език към БАН, София, се сложи начало на архив на българската ономастика, който ще бъде основа на Българския ономастичен атлас. Атласът трябва да включи и българската ономастика на балканските земи.

Следователно една от основните задачи на българската ономастика е да се пристъпи към проучване на българското именно наследство в земите, където е живяло в миналото или живее днес българско население, а именно в Унгария, Румъния, Албания, Гърция, Турция /Источна Тракия/ и в Югославия /Вардарска Македония и източна Сърбия/. От земите, от които има преселници в България, ще се използват и данни, събрани от тях, а от другите об-

ласти ще се събират исторически данни от наши и главно от чужди извори.

Българската ономастика в днешните и историческите земи на българския народ има изключително значение за историята на нашия народ и език, за културната история и психография на народа ни, както и за неговия произход и връзки с останалите славянски и балкански народи. Много е важно да се изтъкне, че българската ономастика е най-рано записаната ономастика в славянския свят. В нея има местни и лични имена от VI в., отразени в гръцки извори. Така данните на българската ономастика предхождат близо с четири века създаването на нашата писменост в края на IX в., която се е разпространила между повечето славянски народи и представя най-старата славянска писменост.

Следователно българската ономастика може да даде най-сигурни данни за праславянската родина, за славянската реч, за културната, материалната и политическата история на източните балкански земи от ранното средновековие насам.

Засега освен Местните имена между Долна Места и Долна Струма, проучени от Йордан Н. Иванов в едноименната монография, обект на изследване са Местните имена между Долна Места и Долна Марица, проучени от Иванка Гайдаджиева от Пловдивския университет.

В проект са изследванията на топонимията на Воденско, Деринско и Костурско от Благой Шклифов.

Постиженията на българската ономастика през последните години не са малко и това ни кара да вярваме, че занапред те ще се увеличават. Със събирането на имената трябва да се бърза, тъй като големите стопански преобразувания и оредяването на осведомителите затрудняват пълноценното изследване и обясняването на имената на място.